

Az én eledelem.¹

„Az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, a ki engem elbocsátott . . .“ (Ján 4,34).¹

Gondolom, nem ismerellen elöttetek amaz evangéliumi történet, a melynek egyik lényeges pontját beszédem alapjául olvastam fel. Tudjátok bizonyára azt is, hogy e történet fő alakja az a nagyhirű próféta, kiről egyik kortársa úgy nyilatkozott: „*nem vagyok méltó, hogy lehajolván megoldjam saruja kötelét*“.² Tudnotok kell mindenek felett, hogy ez a tanításra mindig kész próféta, megszokott helyéről még nem ismert új vidékre indult. Elhatározása okát a hagyomány ellenségeitől való félelmében sejtí; én valószínűbb indokát abban a feladatában keresem, a melyet tanítványainak így jelölt ki: „*tanítsatok minden népeket*“.³ Elég, hogy elindult. Utjában egy városhoz érkezik. A város kapuja mellett levő kútnál megpihenni vágyván, tanítványait beküldí a piacra, hol délelédet vásároljanak. Szomjas levén, egy ott álló leányzótól vizet kér. Ám a galileai szokásokra féltékeny nő vonakodik eloltani egy samariai idegen szomját. Szóváltás fejlődik köztük; oda csoportosul a nép. Párbeszédök azzal végződik, hogy most meg a nő kér élő vizet az előbb lenézett idegentől, ki az e közben visszatért és őt ebédhez hívó tanítványait azzal a meglepő kijelentéssel fogadja: „*van nekem eledelem, a melylyel éljek*“ . . . „*az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, a ki engem elbocsátott*“.

E rövidbe foglalt történet érdekessége reánk nézve abban van k. aai. hogy a *mi történetünk is ez*, legalább némi tekintetben. A próféta ugyanis a ki csakugyan „*nem vagyok méltó, hogy lehajolván megoldjam saruja kötelét*“ az előttem itt járt prófétáknak, annyival kevésbbé pedig ama názárethi szentnek; a próféta, ki 17 évi szoros köteléket

¹ Elmondattott Toroczkón, 1893. dec. 10-én beköszöntés alkalmával.

² Márk. 1, 7.

³ Máth. 28-ig.

szakítottam szét már elhagyott helyemen, hogy szellemi szomjúságomat e vidék eme szentelt kutjánál megenyhítem: . . . az a próféta, vagyis inkább apostol én vagyok. A város lakói, a kik e bibliai Jákobénál is szentebb kuthoz, e szép Sionhoz élő vizért oly áhitattal szoktatok feljárni; a város lakói, a kik a nem ismert prófétának ez üdítő forrás életet adó nedvét oly melegen érző szívvel és minden aggódás nélkül előre kínáljátok: . . . a város lakói ti vagytok. Tanítványaim, a kik utamban könnyen is érthető okok miatt nem kísérhettek, s a kikre éppen ezekért a baráti és atyai érzelmektől dobogó szívem visszagondolni késztet: azok ott maradtak, a kies Nyikó szűk völgyében, hol bájosan zeng a dal: „*Szebb ott még a fűzfa ág is, mint másutt a gyöngyvirág is*“.¹

Oh! ha most, e pillanatban megérkeznének!?! oh! ha ragaszkodó szívök forró szerelmével nyujtanák felém a délebédet: „*mester, egyél*“!?! . . . Nos??? . . . akkor aai. én is azt felelném az én názárethi prófétám büszke önérzetével: „*van nekem eledelem, a melylyel éljek*“; „*az én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, a ki engem elbocsátott*“: vagy más szavakkal, hogy

I. Hirdessem hitünk szent igazságait a szószéken, és II. Megvalósítsam azokat példaadással az életben.

Remélem titeket is kielégít ez eledel, melynek leírására bizvást igénybe vehetem néhány pereznői szíves figyelmeteket.

I.

Eledelemre, unitárius hitünk sarkalatos igazságaira gondolván, nem kell hosszasan fárasztanom figyelmeteket azok elősorolásával. Imé, látom lelki szemeimmel a megnyilatkozott eget, és abban ülni fényes trónján az egy személyű és oszthatatlan lényegű *szellemi Istent*, ki végetlen hatalmával minden életnek és működésnek teremtetője, fenntartója és bölcs rendezője, s a ki ezeknél fogva elménk összes tudásának, szívünk minden erényeinek eredeti forrása: „*az alfa és omega: a kezdet és a vég*“.² Mellette a *názárethi próféta* lelki föntségével, mely őt ember létére is oly nagygyá, oly szentté és oly igazzá tette, hogy nagy lelke tiszta tudatára elmondható magáról: „*én és az Atya egy vagyunk*“,³ s kiról az evangéliumbeli százados példáján az egész keresztény

¹ Népdal.

² Jel. 1, 8.

³ Ján. 10, 3.

világ tanuskodik: „*ez az ember Isten fia volt*“.¹ Látom alászállani *Istennek lelkét*, a minden szépre és eszményire buzdító, lelkesítő és bátorító isteni sugallatot. Elöttem és körülöttem a *keresztény egyház nagy egyeteme*, mely a golgothai kereszt dicsfényében szive melegével, tudása erejével közelebb-közelebb tör az egy akol és egy pásztor: az új ég és új föld eszménye felé. Hallom lelkiismeretem néma szózatát, mely *bűncimért bánatra* hív, jó cselekedeteimért *bocsánattal*, a lelki idvesség gyönyörével, a *halhatatlanság* érzésével biztat és boldogít.

Oh szépek az evangelium nagy mesterének eme kijelentései; szépek szenthitünk eme mélységes igazságai. Örömmel és kiolthatatlan lelki szomjúsággal veszem is ezek tiszta hirdetését ajkamra . . . de elszorul szívem annak elgondolásán: van-é, lesz-é bennem elég akaraterő mindig tiszta fényben hirdetni azokat, a miként Idvezítőm akarata kívánja. Aggódok, ha vajjon kielégíthetem-é szivetek hő vágyát most, avagy a fejlődő izlés és haladó tudomány kívánalmai szerint a jövőben. Rettegek, ha nem borít-é be engem is a hitetlenség szomorú fellege, mely korunk szellemfényét el-el homályosítja? Irtózom, ha nem zsihasztja-é meg iznaimat, a hit és szeretet fegyverének forgatásában, a vallási közöny hidege. Elborzadva rendülök meg ama nehéz feladat előtt, mely állásomtól, működésemtől és vallásközönségünk eme gyöngyétől kettőzött fényű világosságot vár az Isten, a haza és a társadalom oltáira, mintegy viszonzásául amaz égi napnak, mely a koszos író szerint kétszer szórja sugarait e városra, kézzel foghatóan intvén: „*ugy fényeljék a ti világosságotok, hogy mások is látván, dicsőítsék a mennyei Atyát*“.²

De félre ti aggódás, rettegés, irtózat és borzadály sátánai! Meg van írva, és hiszem is: „*Parancsol az ő angyalainak te felőled, és ők kezökben hordoznak téged, hogy valamikor meg ne üssel lábadat a kőben*“.³ Oh nem félek tőletek, mert az én eledelem az egy személyű szellemi Isten, az utólérhetlen tökéletességű Úr Jézus; az én erőm a szent lélek tüze, mely a kereszténység egyeteméhez forraszt, a bűnből megtisztít, az idvesség honába emel s ott örökéletet biztosít. Az én eledelem az, hogy az Istenegységet e magas hegyeken hirdessem s annak zászlóját ősi szent fényében magasan lobogtassam.

¹ Mát. 27, 54.

² Mát. 5, 16.

³ Mát. 4, 6.

II.

Eledelem továbbá az is, hogy szent hitünk ez igazságait az életben példaadással megvalósítsam. Tudom, hogy állásom terhesebb oldala ez; de azt is tudom, ebben rejlik annak gyönyöre is. Más foglalkozásnál, más hivatás teljesítésében rendelkezésre készen állanak a karhatalom, a nyers erő, a büntető és polgári törvények, felsőbb és alsóbb utasítások, esetről-esetre szóló szabályrendeletek: a papi méltóságot egyedül a példaadás emeli. És ne gondoljátok, hogy ez a helyzet engem bántana. Ellenkezőleg a példaadás egyedüli fegyverével kezemben nyugodtan merek versenyre kelni a tisztelet és tekintély kivívására, jól tudván, hogy az erényeiért erényeivel küzdő pástort erényeiben és erényeivel követi a nyáj.

Az lesz tehát, nem könnyebb, de gyönyörűsége második eledelem, hogy elmondott unitárius hitünk igazságainak példaadásommal igazoljam valódi értékét. Istenben hívó és bizó lélekkel közelítek a hitetlenhez — ha talállok ilyeneket is — és hitem fénysugarát rávetítem a szédítően magas sziklákra, bevilágítok a bányák mélységeibe, kísérem a felkelő és lenyugvó napot, vizsgálom a csendesen lebegő felhőt, hallgatom a vihar-zugást és villámcsattogást, elmerengek az erdők óriás fáin és a mezők színpompás virányán, versenyt repülök a levegő szárnyasaival . . . és megfogván kezét, megkérdem: ki teremtette, ki tartja kezében ezeket? Jer, borulj le velem, s imádkozzál utánam.

Felkeresem reményeiben csalatkozott embertársamat és rámutatván vesztett reményeim romjaira így vigasztalom: az én szívem is fáj, de fájdalomban is hallja az égi szót: „*a reménység meg nem szégyenít.*“ Neked is szól e hang: remélj, tőrj és szenvedj; szenvedőké a menyország!

Elmegyek a világot és embereket gyűlölő felebarátomhoz, kit sorsa és nyomora szellemszárnyaitól fosztott meg . . . és elköltözött kedvesei után tudakozódván, rámutatok az égi hajlékra, melyben övéi reá várnak; megkérdzem: tudod-e még szeretni őket? Szeretetet szárnyain utólérheted őket!

Benyitok a fényes paloták gazdag urához, ki földi gyönyöreit embertársai bukásán szerezte — — és a szelidség gyöngéd hangján figyelmeztetem: „*ne tedd azt mással, mit nem kívánsz magadnak.*“

Beszólok a szegényes kunyhóba, homnan a gazdagok gyűlölete hangzik kifelé — — és kezét fogván a nyomor fiának, ezt mondom: „*jobb a tökéletesen járó szegény a gonosznyelvű gazdagnál.*“ Dolgozzál: a munka nemesít és könnyet szárit.

Nem kerülöm el az iskolát, hogy mosolygó tekintettel, szíves bátorító szóval nyujthassak elismerést az érdemnek, jutalmat az igyekezetnek.

Szívesen állok szóba a hivataluokkal, iparossal, kereskedővel és társadalmi üdvös intézményeink vezetőivel, hogy a közügy oltárán meghozott áldozataik gyümölcsét értékesebbé tehessem.

Nem fordulok el a bűnöstől, hogy megtérésre indíthassam. Nem félek megállani a betegágyánál, hogy a türelem balzsamát fájó sebeire boríthassam.

Nem teszek különbséget osztály, rang és felekezet között, hogy mindnyájan egyek lehessünk az Ur Jézusban.

Barátja akarok lenni mindenkinek, ellensége pedig senkinek . . . mert ez az én eledelem, ez az akarata annak, a kinek nevében jöttem.

*

Ime! ezek az én eledeleim, ezek czéljaim ker. aai. Ezekre hívlek el az én Idvezítőm nevében. Elhívlek abban a hitben és abban a reményben, hogy szívesen is fogadjátok. Elhívlek azzal az elhatározással, hogy mint vendégeimet egy jó házigazda szerénységével megtisztelni kedves kötelességemnek fogom tartani. E hitben és elhatározásban fogadjatok magatok közé, mint szomjas vándor prófétát. Ajándékozatok meg szíves bizalmatokkal, mint szellemi előmeneteleteket munkálni ohajtó lelki pásztort, ki lelke egész melegével üdvözöl titeket. Üdvözöl szent Sion, élő és éltető víz forrása: Az egy igaz Isten tiszteletének magasztos hajléka stb.

Üdvözöl egyházkebli tanács-gondnokok, pénztárnok és egyháziak, szolgatársam, minden rendű és rangu híveim, tanítói kar, helybeli és vidéki hitrokon vendégek, beiktató paptársam, mint egyházi hatóságom megbizottja stb.

Végül pedig reád bizom magamat és enyémet szent Istenem. Ha látni fogod, hogy erőm lankad: állj mellém; ha csüggedni fog lelkem: te bíztass; ha mindenek elhagynak is: te ne hagyj el; ha pedig magadhoz hívsz: add meg jutalmamat, de akkor se hagyj el szent hajlékodat és ennek lakóit. Ámen.

NÉMETH ISTVÁN.

Ferencz József püspök megnyitó beszéde az Egyh. Képviselő Tanácsban.

Mlgs. és főt. Képviselő Tanács! Egyházunk hatóságainak szervezetéről a mult 1899-dik év jul. havában tartott egyh. főtanács által alkotott törvény f. évi jan. 1-én életbe lépven, ez alapon ugyancsak a mult év aug. havában tartott zsin. főtanács által szervezett Képviselő Tanácsot ma először van szerencsém üdvözölni.

Polgári életünk ez uj évével tehát egyházi életünkben is egy új korszak nyílt meg. Mert habár az új törvény eddigi hatóságainkat lényegökben nem érintette is, azokat úgy szervezte, hogy méltán ujaknak mondhatjuk.

A mi különösen Képv. Tanácsunkat illeti, ennek az új törvény szerinti szervezetében nem csekély jelentőségűnek tartom, hogy az jövőre meghatározott s részben éppen e célra választott tagokból fog állani, mi által gondolatom szerint, egyfelől szilárdabb alapot nyert egyházunk közigazgatásának e kiválóan fontos szerve, a mennyiben az illetők mint erre különösen elhívott s választott tagok mindenestre nagyobb erkölcsi kötelezettséget kell hogy magokban érezzenek a tanácskozáásokban részt venni, mint a míg azokban mindenik egyh. tanácsos afia részt vehetett ugyan, de éppen ezért senki sem érezte magát erre szorosabban kötelezve; másfelől összhangzóbb és határozottabb lesz működésünk is, nem lévén kitétetve annak az eshetőségnek, hogy egyik gyűlésnek a tagjai egészen mások legyenek s a mit egyik gyűlés határoz, az a másokban esetleg újabb vita tárgyává tétessék.

¹ Az 1899. évi jul. 2-án tartott egyh. főtanácsban megállított törvény szerint a központi igazgató testület, az egyh. képv. tanács is újra szerveztetvén, az ujja alakított képv. tanács 1900. jan. 24-én tartotta első ülését. Ez alkalommal mondotta Főt. Ferencz József püspök ur e történelmi visszatekintéssel gazdagított s az új szervezet életrevalósága iránti bizalomtól átlengett megnyitó beszédet. Szerk.